

Europees suikerbeleid in beweging

Beoordeling van de hervormingsvoorstellen van juni 2005

S. van Berkum
C.J.A.M. de Bont
W.H. van Everdingen
J.H. Jager

Projectcode 30543

September 2005

Rapport 6.05.21

LEI, Den Haag

Het LEI beweegt zich op een breed terrein van onderzoek dat in diverse domeinen kan worden opgedeeld. Dit rapport valt binnen het domein:

- Wettelijke en dienstverlenende taken
- Bedrijfsontwikkeling en concurrentiepositie
- Natuurlijke hulpbronnen en milieu
- Ruimte en Economie
- Ketens
- Beleid
- Gamma, instituties, mens en beleving
- Modellen en Data

Europees suikerbeleid in beweging; Beoordeling van de hervormingsvoorstellen van juni 2005

S. van Berkum, C.J.A.M. de Bont, W.H. van Everdingen en J.H. Jager

Den Haag, LEI, 2005

Rapport 6.05.21; ISBN 90-8615-026-8; Prijs €10 (inclusief 6% BTW)

38 p., fig., tab., bijl.

Dit rapport beoordeelt de voorstellen van de Europese Commissie aangaande de suikermarktordening op een aantal punten. Allereerst zijn de gevolgen van de voorstellen voor het inkomen van de landbouwers geanalyseerd en is ingegaan op de vraag of de bietenteelt in Nederland gehandhaafd blijft. Hierbij is voor de daling van de opbrengstprijz uitgegaan van twee varianten. Vervolgens zijn de effecten van de voorstellen voor de Europese suikermarkt in het kader van de internationale afspraken nagegaan.

This report assesses a number of points in the proposals of the European Commission regarding the sugar market regulation. First of all, the consequences of the proposals for the incomes of farmers are analysed, and the question is addressed of whether sugar beet cultivation will continue in the Netherlands. In this, two variants are taken as the basis for the reduction in the yield price. Next, the effects of the proposals for the European sugar market within the framework of the international agreements are ascertained.

Bestellingen:

Telefoon: 070-3358330

Telefax: 070-3615624

E-mail: publicatie.lei@wur.nl

Informatie:

Telefoon: 070-3358330

Telefax: 070-3615624

E-mail: informatie.lei@wur.nl

© LEI, 2005

Vermenigvuldiging of overname van gegevens:

- toegestaan mits met duidelijke bronvermelding
- niet toegestaan

Op al onze onderzoeksopdrachten zijn de Algemene Voorwaarden van de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO-NL) van toepassing. Deze zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Midden-Gelderland te Arnhem.

Inhoud

	Blz.
Woord vooraf	7
Samenvatting	9
Summary	11
1. Inleiding	13
1.1 Aanleiding en doel	13
1.2 Inhoud	13
2. Voorstellen van de Europese Commissie	14
3. Gevolgen voor de Nederlandse landbouw	16
3.1 Inleiding	16
3.2 Uitgangspunten	16
3.3 Resultaten	17
3.4 Perspectieven voor de bietenteelt	19
4. Gevolgen voor de Europese suikermarkt	21
4.1 Inleiding	21
4.2 Omvang van het marktprobleem	21
4.3 Effect van prijsverlaging op productie	22
4.4 Opkoopregeling: wanneer interessant?	22
4.5 Gevolgen voor suikervervangers en suikerverwerkers	24
4.6 Afrondend	25
5. Conclusies	27
Literatuur	29
Bijlage	
1. Tabellen effecten hervorming suikerbeleid naar type, gebied en bedrijfsomvang in Nederland	31

Woord vooraf

Het Europese landbouwbeleid is in de loop van de afgelopen jaren op verschillende onderdelen herzien. De zogenoemde hervorming van het GLB omvat tot dusver nog niet de suikersector. Nadat de Europese Commissie eerder in juli 2004 met voorstellen hiertoe kwam die niet tot besluitvorming hebben geleid, zijn er in juni 2005 opnieuw voorstellen door de Commissie gepresenteerd.

Dit rapport geeft op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de mogelijke gevolgen van deze (nieuwe) voorstellen voor vooral het inkomen van de Nederlandse akkerbouwer weer en analyseert de gevolgen voor de continuïteit van de bietenteelt in Nederland. Het rapport gaat ook in op de vraag wat de gevolgen zijn voor de ontwikkeling van de Europese suikermarkt. Voor het onderzoek is vooral gebruikgemaakt van het Bedrijven-Informatienet van het LEI (het Informatienet). Het onderzoek dat vanuit het Ministerie van LNV is begeleid door drs. A.J.M. van Poppel, directie Internationale Zaken, is uitgevoerd door S. van Berkum, C.J.A.M. de Bont, W.H. van Everdingen en J.H. Jager.

Prof.dr.ir. L.C Zachariasse
Algemeen directeur LEI B.V.

Samenvatting

De in juni 2005 door de Europese Commissie gepresenteerde voorstellen ter herziening van de suikermarktordening omvatten als belangrijkste elementen vooral een daling van het prijsniveau van suiker en suikerbieten, de introductie van een compensatie voor de bietentelers en een premieregeling voor de beëindiging van de suikerproductie. Het laatste is een vrijwillige regeling. In 2004 werd nog een algemene, voor elke lidstaat geldende korting van de quota voorgesteld.

De voorgestelde prijsdaling heeft gevolgen voor het inkomen van de bietentelers. In het rapport zijn deze mogelijke gevolgen geanalyseerd en weergegeven voor Nederland. Hierbij is gerekend met twee varianten voor de prijsdaling van bieten (18,6 respectievelijk 30 euro per ton; dat is een prijsdaling van ongeveer 40% en 60%).

De gevolgen voor het inkomen belopen bij een prijsdaling met ruim 18 euro per ton voor het merendeel van de akkerbouwers ongeveer 10% van het inkomen. Voor telers in de Veenkoloniën met een gemiddeld wat lager inkomen is het effect omstreeks 30% inkomensdaling. De gemiddelde inkomensdaling is ruim 3.000 euro per bedrijf.

In het scenario met verdere prijsdaling, met 30 euro per ton, loopt de inkomensdaling op tot gemiddeld ruim 8.000 euro per bedrijf. Voor de meeste akkerbouwers komt het neer op een inkomensdaling met 20 tot 30%. Voor de Veenkoloniale telers is de daling dan meer dan 70%.

Bij een dergelijke grote prijsdaling kan het saldo van de bietenteelt in Nederland lager worden dan dat van granen (wintertarwe). Dit kan tot gevolg hebben dat de bietenteelt in Nederland wordt ingekrompen. Bij een prijsdaling met ruim 18 euro per ton blijft het saldo van de bietenteelt nog wel ruimschoots hoger dan van de graanteelt en blijft de bietenteelt nog een relatief aantrekkelijk gewas. De bietenverwerkende bedrijven hebben er dan ook belang bij de bietenprijs boven een 'kritisch niveau' van ruim 20 euro per ton te houden.

De voorgestelde prijsdaling en de quotumopkoopregeling, zo laat de analyse in dit rapport zien, zal waarschijnlijk onvoldoende effectief zijn om het gewenste effect voor de markt te sorteren. Een suikerprijsdaling met ongeveer 40% op zich resulteert waarschijnlijk nog maar in een bescheiden daling van de productie. Voor de voorgestelde opkoopregeling zal de animo om deel te nemen mogelijk te gering zijn. Deelname valt te verwachten uit landen in Zuid-Europa, Scandinavië en de tien nieuwe lidstaten, die een minder concurrerende suikersector hebben. De totale omvang van de productiequota in deze landen (circa 6 mln. ton) is ongeveer gelijk aan de beoogde productiedaling in de EU. Omdat in een aantal van de betreffende landen de laatste jaren is geïnvesteerd in de suikersector, mag worden aangenomen dat deze productie wordt gecontinueerd. De productie in de EU zou dan ook wel eens te ruim kunnen blijven in relatie tot de internationale verplichtingen die de EU heeft in WTO-verband en ten opzichte van ACP-, EBA- en Balkanlanden. Op kortere termijn kan dat inhouden dat de Europese Commissie quotumsuiker (A en B) moet declasseren tot C-suiker. Op langere termijn kan het noodzakelijk zijn tot een (verplichte) verlaging van de quota.

Summary

The most important elements contained in the proposals presented by the European Commission in June 2005 (regarding a review of the sugar market regulation) are a reduction in the price level of sugar and sugar beet, the introduction of compensation for sugar beet growers and a premium scheme for the termination of sugar production. This last element is a voluntary arrangement. A general reduction of the quota - applicable to every member state - was proposed in 2004.

The proposed price reduction has consequences for the incomes of sugar beet growers. The report analyses and presents the possible consequences for the Netherlands. For this purpose, calculations are based on two variants for the price reduction of sugar beet (18.6 and 30 euro per tonne respectively; this means a reduction of about 40% and 60% respectively).

At a price reduction of a little over 18 euro per tonne, the consequences for incomes amount to approximately 10% of the income of the majority of arable farmers. For peat district growers with a slightly lower average income, the effect is an income reduction of about 30%. The average income reduction is over 3,000 euro per enterprise.

In the scenario with a further price reduction - by 30 euro per tonne - the income reduction could be as much as an average of over 8,000 euro per enterprise. For most arable farmers, this equates to an income reduction of 20 to 30%. For the peat district growers, the reduction would be over 70%.

In the event of such a large price reduction, the balance of sugar beet cultivation in the Netherlands may be lower than that of grain (winter wheat). The consequence of this could be that sugar beet cultivation in the Netherlands is scaled down. In the event of a price reduction of over 18 euro per tonne, the balance of sugar beet cultivation would remain high enough above that of grain cultivation, and beet cultivation would therefore continue to be a relatively attractive crop. The sugar beet processing enterprises therefore also have an interest in keeping the sugar beet price above a certain 'critical level' of a little over 20 euro per tonne.

The analysis in this report shows that the proposed price reduction and the quota purchasing scheme will probably not be effective enough to bring about the desired effect for the market. A reduction in the sugar price by about 40% would probably only result in a modest reduction of production. There may be insufficient interest in participation in the proposed purchasing scheme. Participation could be expected from countries in southern Europe, Scandinavia and the ten new member states, which have a less competitive sugar sector. The total size of the production quota in these countries (approximately 6 million tonnes) is roughly equal to the intended reduction in production in the EU. As a number of the countries concerned have invested in the sugar sector in recent years, it can be assumed that this production will be continued. Moreover, the production in the EU could remain at too high a level in relation to the EU's international obligations (through the WTO) and with regard to ACP countries (African, Caribbean and Pacific), EBA countries (Everything But Arms) and Balkan countries. In the shorter term, this may mean that the European

Commission will have to downgrade quota sugar (A and B) to C sugar. In the longer term, a compulsory or voluntary reduction of the quota may be necessary.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In dit rapport wordt op verzoek van het Ministerie van LNV een beknopte beoordeling gegeven van de voorstellen van de Europese Commissie. De voorstellen zijn op 22 juni 2005 formeel gepresenteerd. De inhoud van dit rapport is een analyse van de voorstellen.

Het rapport bouwt voort op eerdere studies die het LEI de afgelopen jaren heeft uitgebracht naar aanleiding van mededelingen en voorstellen van de Europese Commissie over het te voeren suikerbeleid (zie literatuur). Voor de analyse van de effecten van het inkomen is gebruik gemaakt van het Bedrijven-Informatienet van het LEI. De analyse aangaande de effecten van de voorstellen voor de suikermarkt is vooral gebaseerd op recente studies van het LEI. De inkomenseffecten zijn bekend op basis van het bestaande bouwplan. Naarmate de prijsdaling groter is, mag worden verwacht dat de bedrijven zich meer zullen aanpassen. Veranderingen in het bouwplan liggen dan voor de hand (Smit et al., 2005).

1.2 Inhoud

Het rapport geeft eerst de essentiële punten van de Commissievoorstellen aan (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt ingegaan op de gevolgen van de voorstellen voor vooral het inkomen van de bietentelers (hoofdstuk 3). Ook wordt stilgestaan bij de vraag of de bietenteelt gehandhaafd blijft bij een vergaande daling van de bietenprijs. Daarna komt de vraag aan de orde of met het voorstel de gewenste situatie op de Europese suikermarkt wordt gerealiseerd (hoofdstuk 4). Ten slotte zijn enkele conclusies geformuleerd (hoofdstuk 5)

2. Voorstellen van de Europese Commissie

De voorstellen houden onder meer¹ het volgende in.

Prijzdaling

1. De institutionele prijzen van de EU voor suiker en suikerbieten worden in enkele stappen (in de jaren 2006-2010) verlaagd. Voor de suikerprijs gaat het om een verlaging van in totaal 39% (en 41,1% voor de effectieve suikerprijs). De suikerprijs gaat van 631,9 naar 385,5 euro per ton. Voor de minimum-bietenprijs gaat het om een verlaging van in totaal 42,6%; deze prijs gaat van 43,63 naar 25,05 euro per ton (tabel 2.1). Tevens wordt gedurende drie jaren (2006/2007-2008/2009) een heffing bij de suikerindustrie toegepast voor de voeding van een herstructureringsfonds voor de sector.

Tabel 2.1 EU- voorstel prijzen en heffing suiker

	Actueel niveau	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Referentieprijis suiker (euro/ ton)	631,9	631,9	477,7	449,9	385,5
Idem, na afrek heffing herstructurering	631,9	505,5	385,5	385,5	385,5
Heffing herstructurering	-	126,4	92,3	64,5	-
Minimum bieten prijs (euro/ ton)	43,63	32,86	25,05	25,05	25,05

2. In het geval van marktverstoring kan de bietenprijs nog verder dalen. Volgens de Europese Commissie kan de prijs dalen tot 10% beneden de aangegeven minimum-prijs, dus tot circa 22,50 euro.
3. De interventieprijs van suiker wordt afgeschaft en vervangen door een referentieprijis, die een rol krijgt voor particuliere opslag.

Compensatie

4. Met directe betalingen aan de telers wordt naar schatting 60% van de verlaging van de opbrengst gecompenseerd; voor Nederland is de compensatie 10,84 euro per ton suikerbieten in 2007/08 en volgende jaren. De totale vergoeding voor de telers in Nederland bedraagt 74 mln. euro per jaar. Opgemerkt zij dat er ook een vergoeding voor cichoreitellers wordt genoemd; hiermee wordt in deze analyse verder geen rekening gehouden.

¹ In de voorstellen zijn ook passages opgenomen met betrekking tot de EBA en de ACP-landen en dergelijke. Die zijn hier niet weergegeven; in hoofdstuk 4 bij de beoordeling van de suikermarkt wordt daar wel op ingegaan.

5. De betaling van de compensatie wordt gebaseerd op de dezelfde referentieperiode (jaren 2000, 2001 en 2002) als bij de GLB-hervorming in 2003 en vervolgens ontkoppeld van de productie en opgenomen in de bedrijfstoelage. Lidstaten zijn echter vrij om een andere referentieperiode te kiezen.
6. De kosten van de toelagen bedragen voor de EU-25 ongeveer 1,5 mld. euro per jaar. Daarnaast worden kosten voorzien voor de herstructurering van de suikersector en de omzetting van C-suiker in quotumsuiker (zie hierna). Voor de berekening van de inkomenseffecten wordt uitgegaan van degressie (3% korting op de totale bedrijfstoelage vanwege de financiële discipline) en modulatie (5% vanaf 5.000 euro), zoals bij de voorgaande berekeningen (De Bont et al., 2004a).

Quota en herstructurering

7. De A- en B- quota¹ worden samengevoegd. Voor Nederland geldt een suikerquotum van 864.560 ton (circa 5% van de totale EU-25). Daarnaast een isoglucosequotum van 9.099 ton (bijna 2%) en voor inulinestroop van 80.950 ton (ruim 25%, de rest is bijna volledig in handen van België).
8. De voorstellen moeten voldoende zijn voor een langere periode. De marktordening voor suiker blijft gelden tot het einde van het marktseizoen 2014/15 (30 september 2015). De suikerregeling en de quota worden in 2008 niet herzien.
9. Voor C-suiker producerende landen, waaronder Nederland, komt in totaal 1 mln. ton quotum suiker beschikbaar tegen een eenmalig te betalen bedrag van 730 euro per ton. Voor Nederland wordt een hoeveelheid van ruim 66.000 ton genoemd.
10. In plaats van gedwongen quotakortingen en de mogelijkheid van overdracht van quota tussen de lidstaten komt er een vrijwillig stelsel van steun bij herstructurering (beëindiging van de suikerproductie, ook voor inuline en isoglucose). Het betreft een premie voor de suikerproducerende industrie. Bij deelname in het eerste jaar biedt de Commissie € 730/ton suiker, maar dat bedrag daalt vervolgens tot €420/ton bij deelname in het vierde jaar. Daarnaast is er een 'top-up'-betaling voor de bietentelers als garantie voor een vergoeding als de industrie stopt.

Biobrandstoffen

11. Voor de suikerbieten die in het kader van set-aside als non-foodgewas voor de bereiding van energie worden geteeld geldt de vergoeding van 45 euro per hectare, zoals besloten bij de GLB-hervorming in 2003.

---

¹ Hoewel dit niet direct in de voorstellen staat wordt er hierbij van uitgegaan dat de heffingen op A- en B-suiker vervallen (zie ook de EU-voorstellen in 2004).

3. Gevolgen voor de Nederlandse landbouw

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijke gevolgen voor de Nederlandse landbouw. Het gaat allereerst om de effecten voor het inkomen en vervolgens om de vraag of de bietenteelt wordt gehandhaafd.

3.2 Uitgangspunten

Uitgangspunten voor de berekening¹ van de inkomens effecten zijn:

- prijsdaling bieten: zie voorstel (ruim 18 euro per ton);
- als extra variant een daling van 30 euro per ton. Hierbij is uitgaan van de huidige, meerjarig gemiddelde uitbetaalde prijs van ruim 50 euro per ton en een mogelijke daling tot 22,50 euro per ton.

In deze extra variant is het ook van belang om met behulp van saldivergelijking met wintertarwe in te schatten of de bietenteelt gehandhaafd blijft.

- Toeslag per ton bieten: zie voorstel (ongeveer 11 euro per ton).
- Korting door degressie (3%).
- Korting door modulatie (5%, boven 5.000 euro toeslag per bedrijf).
- Geen quotumverandering. Dit veronderstelt geen deelname door Nederland aan herstructurering en ook niet een toename uit verdeling van C-suiker.
- Niet rekening houden met veranderingen voor cichorei, isoglucose, biobrandstoffen en dergelijke.

De berekening van de effecten heeft betrekking op de resultaten per bedrijf. Hierbij wordt gespecificeerd naar regio en type bedrijf. Ook worden de effecten per gemiddeld bietentelend bedrijf aangegeven. Voorts wordt gespecificeerd naar omvang van de bietenteelt per bedrijf (hectareklassen). De effecten op het inkomen worden vergeleken met de gemiddelde inkomens (uit bedrijf, zonder inkomen van buiten het bedrijf) over meerdere jaren (2001-2003).

---

¹ Dezelfde methodiek is gehanteerd als in 2004.

3.3 Resultaten

Prijzdaling ruim 18 euro

Daalt de prijs van de suikerbieten voor de teler conform het voorstel met ruim 18 euro (ruim 42% van de huidige minimumbietenprijs), dan zijn de gevolgen voor het inkomen van de bietentelers gemiddeld in de akkerbouwgebieden in het Noorden, de Veenkoloniën en het Centraal kleigebied ongeveer 5.000 euro per bedrijf. In andere gebieden is het effect wat lager (tabel 3.1). Op het inkomen van de laatste jaren heeft dit een effect van zo'n 10% in de meeste gebieden. Echter, voor de bedrijven in de Veenkoloniën is het effect dan al zo'n 30%.

De effecten hangen ook duidelijk samen met de omvang van de teelt per bedrijf (tabel 3.2). De bedrijven met een grotere oppervlakte bieten (meer dan 20 ha, gemiddeld 31 ha) zien bij een prijsdaling met ruim 18 euro het inkomen met ongeveer 15.000 euro dalen. Het relatieve effect (bijna 20%) is voor deze telers ook groter dan voor kleinere telers; de inkomensdaling is dan rond de 10%.

Al met al zijn de gevolgen van de voorstellen uiteenlopend per bedrijf, afhankelijk vooral van het bouwplan en de omvang van de bietenteelt (zie ook de tabellen in de bijlage).

Prijzdaling 30 euro

Zou de bietenprijs met 30 euro dalen, omdat de bietenverwerkende industrie niet meer in staat is een marge boven de minimumbietenprijs uit te betalen en de prijs ook 10% beneden de (officiële) minimumbietenprijs zakt, dan zijn de inkomenseffecten veel rigoureuzer (meer dan het dubbele van het effect bij ruim 18 euro, omdat de compensatie dan niet wordt verhoogd). De inkomensdaling per bedrijf loopt dan op naar meer dan 10.000 euro voor de bedrijven in het Noorden, de Veenkoloniën en het Centraal kleigebied. In de andere gebieden belooft het dan ongeveer 6.000 tot 8.000 per bedrijf. De inkomensdaling is dan vergeleken met het inkomen van de laatste jaren zeer hoog voor de bedrijven in de Veenkoloniën (meer dan 70%), maar ook elders ongeveer 20 tot 30% (tabel 3.1, laatste regel).

De effecten van een prijsdaling van 30 euro gespecificeerd naar de omvang van de bietenteelt per bedrijf zijn te vinden in tabel 3.3, onderste deel. Ook hier lopen de gevolgen absoluut en relatief op naarmate de oppervlakte bieten van het bedrijf groter is. Voor de groep grootste telers is het absolute effect dan ruim 35.000 euro ofwel bijna de helft van het inkomen.

Genoemde inkomenseffecten zijn berekend op basis van het handhaven van het huidige bouwplan. Naarmate de prijsdaling groter is, is er meer aanleiding tot aanpassing van het bedrijf, waaronder het overgaan op andere teelten (Smit et al., 2005)

Tabel 3.1 *Effecten hervorming suikerbeleid naar regio (per bedrijf) bij 2 varianten van prijsdalingen*

	Akkerbouwbedrijven					Overige suikerbiet telers
	Noord. klei	Centraal klei	Zuid-west. klei	Veen- koloniën	overige akkerbouw	
Ha suikerbieten 2003	9,4	8,6	7,4	10,2	5,5	5,5
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-02 a)	63,8	38,2	30,9	15,2	36,2	28,5
<i>Effect op inkomen bedrijf x 1.000 euro 18,6 euro/ton prijsdaling van suikerbieten</i>						
18,6 euro prijsdaling (-)	10,8	11,0	8,0	10,3	5,9	5,7
Premie (+)	6,5	7,2	5,4	6,8	4,0	3,9
Korting door degressie (-) b)	0,8	0,4	0,4	0,9	0,3	0,6
Korting door modulatie (-) b)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
Totaal effect	-5,3	-4,5	-3,3	-4,7	-2,3	-2,6
Idem euro per ha suikerbieten	-568	-525	-449	-462	-421	-476
Idem in % van inkomen	-8	-12	-11	-31	-6	-9
<i>Effect op inkomen bedrijf x 1.000 euro bij 30 euro/ton prijsdaling van suikerbieten</i>						
30 euro prijsdaling (-)	17,6	17,9	13,0	16,8	9,5	9,2
Totaal effect	-12,1	-11,4	-8,3	-11,1	-6,0	-6,1
Idem euro per ha suikerbieten	-1.285	-1.319	-1.126	-1.095	-1.079	-1.123
Idem in % van inkomen	-19	-30	-27	-73	-16	-21

a) Na aftrek effect zuivelhervorming; b) 5% boven de 5.000 euro en 3% over gehele toeslag (degressie).

Tabel 3.2 *Effecten hervorming suikerbeleid naar omvang suikerbietenteelt bij 2 varianten van prijsdalingen*

	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	> 20 ha	Totaal
Ha suikerbieten 2003	2,8	7,1	13,4	31,0	7,0
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-02 a)	18,9	35,3	54,3	76,5	31,7
<i>Effect op inkomen bedrijf x 1.000 euro bij 18,6 euro/ton prijsdaling van suikerbieten</i>					
18,6 euro prijsdaling (-)	2,9	7,8	14,9	33,9	7,7
Premie (+)	2,0	5,2	9,8	22,3	5,1
Korting door degressie (-) b)	0,3	0,5	0,8	1,9	0,5
Korting door modulatie (-) b)	0,1	0,3	0,5	1,1	0,2
Totaal effect	-1,3	-3,4	-6,4	-14,5	-3,3
Idem euro per ha suikerbieten	-475	-475	-478	-468	-475
Idem in % van inkomen	-7	-10	-12	-19	-11
<i>Effect op inkomen bedrijf x 1.000 euro bij 30 euro/ton prijsdaling van suikerbieten</i>					
30 euro prijsdaling (-)	4,7	12,7	24,1	54,9	12,5
Totaal effect	-3,1	-8,2	-15,7	-35,6	-8,1
Idem euro per ha suikerbieten	-1.137	-1.159	-1.168	-1.147	-1.155
Idem in % van inkomen	-17	-23	-29	-46	-26

a) Na aftrek effect zuivelhervorming; b) 5% boven de 5.000 euro en 3% over gehele toeslag (degressie).

3.4 Perspectieven voor de bietenteelt

Bij de onderhavige voorstellen van de Europese Commissie is de vraag gewettigd of de bietenteelt in dezelfde omvang als in Nederland gehandhaafd blijft momenteel het geval is.

Uitgaande van de (voorgestelde) daling van de bietenprijs van ruim 18 euro per ton resteert er een saldo voor de bietenteelt dat nog ruim boven het saldo van de graanteelt ligt (tabel 3.3). De teelt van bieten blijft dan, ook al daalt het saldo fors (ruim 1.000 euro), nog steeds relatief aantrekkelijk.

Tabel 3.3 *Langjarig gemiddelde van opbouw saldo na aftrek loonwerk per hectare bij verschillende prijsdalingen van suikerbieten a)*

	Opbrengsten	Toegerekende Kosten	Loonwerk	Saldo	Prijsdaling (%)
Wintertarwe	1.200	450	150	600	
Suikerbieten (- 18,6 euro)	1.890	550	300	1.040	-37
Suikerbieten (- 30 euro)	1.200	550	300	350	-60

a) Opbrengsten exclusief EU-toeslagen; suikerbieten na prijsdaling van 18,6 en 30 euro.

Zou de bietenprijsdaling echter forser zijn (30 euro) en zoals eerder aangegeven onder de (officiële) minimumprijs dalen, dan komt het saldo van de bietenteelt wel beneden dat van de granen (wintertarwe). Het gevaar zou dan bestaan dat de teelt wordt ingekrompen. Dit strookt met de analyse van de Europese Commissie dat het break-even punt voor de bietenteelt in onder meer Nederland rond de 25 euro per ton ligt.

Hierbij passen enkele opmerkingen:

- de saldi van de betreffende gewassen zijn gemiddelden voor Nederland over enkele jaren. Tussen de bedrijven zijn er verschillen en ook tussen de gebieden. In het geval de bietenprijs zo drastisch daalt, kan de teelt meer in handen komen van telers die hogere opbrengsten en saldi weten te realiseren. Minder efficiënte en kleinere telers laten dan de teelt het eerste varen;
- de saldi zijn na aftrek van kosten loonwerk. Bij eigen mechanisatie wordt het (nadelige) verschil voor de bietenteelt kleiner (zie tabel 3.3);
- telers die hebben geïnvesteerd in de bietenteelt (mechanisatie) zijn geneigd de kosten niet volledig door te rekenen bij een vergelijking met de graanteelt. Hetzelfde kan gelden voor de loonwerkers (de oogstmachines zullen nauwelijks alternatieve opbrengstwaarde hebben);
- voor de bietenteelt bestaan nog quota (voorstel is in elk geval tot 2015). Door de quota wordt de voortgang van de teelt in feite bevorderd, omdat voor telers die de quota niet benutten de referentie kan dalen.

Deze nuancerende opmerkingen nemen niet weg dat er - bij een zodanige prijsdaling en wanneer deze structureel zou leiden tot een prijsniveau van ongeveer 20 euro per ton bieten - een duidelijk risico is dat de omvang van de teelt in Nederland zal verminderen.

Daarbij geldt uiteraard dat dit ten minste even zo sterke gevolgen heeft voor de bietenverwerkende industrie; de werkgelegenheid daarin wordt dan direct getroffen (De

Bont et al., 2004b). De bietenverwerkende ondernemingen hebben er dan ook belang bij de bietenprijs boven het aangeven 'kritische niveau' van (ruim) 20 euro te houden.

Uitgaande van een ontkoppeling van de toeslag voor de prijsverlaging doet deze bij de teeltkeuze door de teler niet meer ter zake. Met de voorgestelde toeslag is in de saldivergelijking dan ook geen rekening gehouden.

4. Gevolgen voor de Europese suikermarkt

4.1 Inleiding

In de voorstellen van de EC worden de institutionele suikerprijzen in de komende twee oogstjaren verlaagd met 39% om op de interne markt evenwicht te creëren (zie hoofdstuk 2 en tabel 2.1). De prijsverlaging gaat verder dan de 33% die in juli 2004 werd voorgesteld. Daarnaast stelt de Commissie een vrijwillige opkoopregeling van quotum voor in het kader van een herstructurering van de suikerindustrie. De Commissie is bereid quotum van de bietenverwerker/suikerproducent te kopen. De regeling duurt vier jaar. In het eerste jaar biedt de Commissie €730/ton suiker, maar dat bedrag daalt vervolgens tot €420/ton in het vierde jaar. Met dit voorstel ziet de Commissie af van een gedwongen quotumkorting van 2,8 miljoen ton suiker, zoals zij voorstelde in juli 2004.

De vraag is of er met deze combinatie van prijsverlaging en een vrijwillige opkoopregeling van quota op redelijke korte termijn evenwicht zal ontstaan op de interne EU-markt. Een productievermindering is nodig om een groeiende invoer en een daling van de export op te vangen. De toename van de invoer (uit EBA-landen) blijft weliswaar beperkt (zie Van Berkum et al., 2005) maar (gesubsidieerde) exportmogelijkheden zullen de komende jaren aanzienlijk afnemen (onder invloed van de WTO-panel uitspraak en een nieuw WTO-akkoord). Dit hoofdstuk geeft een beknopt oordeel over de gevolgen van de jongste suikervoorstellen voor het marktevenwicht in de EU.

4.2 Omvang van het marktprobleem

De Commissie laat in haar jongste voorstel het huidige quotum ongemoeid en tracht met een (39%) prijsverlaging en de vrijwillige opkoopregeling een gezond marktevenwicht te bereiken. Tabel 4.1 laat zien dat er een 'overschot' is van bijna 6 miljoen ton suiker, wat via export dan wel via inkrimping van de productie van de interne markt zal moeten weggenomen. Wat de uitvoer betreft, gaat de Commissie er vanuit dat er in 2011 nog wel 0,8 miljoen ton suiker met subsidies kunnen worden afgezet. Blijft over ruim 5 miljoen ton. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de optie die de Commissie producenten van C-suiker biedt om 1 miljoen ton suiker extra te gaan produceren (tegen een eenmalig bedrag van €730/ton).

Tabel 4.1 Suikermarktbalans, zonder gedwongen quotumkorting en 33% prijsverlaging (in mln. ton) a)

	<i>Marktsituatie</i>	<i>Opmerking</i>
Productie 'A+B' suiker	17,4	Huidig A-+ B-quotum
Productie 'C' suiker	2,2	Cie-schatting 2008/9, bij 33% prijsdaling
Import	2,4	Inclusief de volgens de Cie in 2008/9 te verwachten 0,7 mln. ton uit EBA-landen
Consumptie	16,1	Cie-schatting 2008/9
Export	5,9	Saldo van productie en import minus consumptie

a) Cijfers van productie, import en consumptie zijn gebaseerd op EC (2004), Background Note 1 plus addendum.

4.3 Effect van prijsverlaging op productie

In Berkhout et al. (2003) zijn de gevolgen van een prijsdaling van 36% voor de suikerproductie in de EU gesimuleerd. Het resultaat zou zijn dat de Europese suikerproductie nagenoeg op hetzelfde niveau zou blijven: het productiequotum wordt ook tegen de fors lagere prijs nog volledig benut omdat de bietentelers nog een klein deel van de zogenaamde quotumrente (verschil tussen de prijs die de teler ontvangt en zijn marginale kosten van productie) behouden. Bij een verdere daling van de suikerprijs zal de quotumrente verdwijnen en de productie afnemen. De jongste voorstellen sturen aan op een verlaging van de suikerprijzen met 39%, iets meer dan waar de LEI-studie mee gerekend heeft. Verwacht mag worden dat de suikerproductie met deze prijsverlaging afneemt, maar gezien het geringe verschil tussen het EC-voorstel en de LEI-projectie is het effect waarschijnlijk bescheiden.

Zoals in de aangehaalde studie wordt aangegeven, is de hoogte van de quotumrente in deze berekeningen cruciaal, maar tegelijkertijd ook lastig te bepalen. In de LEI-studie wordt (beargumenteerd) uitgegaan van een quotumrente die hoger is dan die in de EuroCare-studie voor de Commissie (van 2003). Om nu vast te stellen in welke orde van grootte de suikerproductie zal dalen bij een prijsverlaging van 39% zou opnieuw een berekening moeten worden uitgevoerd met een gevoeligheidsanalyse voor verschillende aannames rond de hoogte van het quotumrente.

4.4 Opkoopregeling: wanneer interessant?

De suikerproducerende industrie zal quotum aanbieden aan de Commissie als zij onvoldoende perspectief ziet om de suikerproductie rendabel te continueren. Dat perspectief zal er bij de fors dalende prijzen voor alle bedrijven minder rooskleurig uitzien, maar er zijn een aantal aspecten die ertoe leiden dat vrijwillige verkoop van productiequota niet direct voor de hand ligt.

Marges

In de analyse van de gevolgen van de juli 2004 voorstellen is gebleken dat de suikerproducenten de afgelopen jaren een meer dan voldoende vergoeding voor de verwerking van de suikerbieten hebben gekregen (de zogenaamde 'verwerkingsmarge', zie Berkhout en Van Berkum, 2005:17-19). Die verwerkingsmarge neemt weliswaar af als

institutionele prijzen voor suiker en bieten dalen, maar het efficiënte deel van de industrie zal daardoor niet direct in gevaar hoeven komen (zie ook EC, 2005). Dat geldt zeker als men in staat zal zijn om aan hun afnemers een prijs in rekening te brengen die boven het institutionele referentieniveau ligt. Dat lijkt mogelijk, zolang de bestaande marktbescherming in een nieuwe WTO-afpraak niet te sterk wordt afgebouwd omdat de concurrentie van buitenlandse aanbieders dan beperkt blijft. Voorts geldt ook de voorwaarde dat de productie plus import de interne consumptie en export niet te veel moet overtreffen (Berkhout en Van Berkum, 2005:20).

Herverdeling quotum over blijvers

Voor wat het niveau van de productie betreft, is het van belang te weten wat het gevolg zal zijn van de verlaging van de bietenprijs op het aanbod ervan. Met de voorgestelde prijsverlaging van de bietenprijs (42,6%) valt te verwachten dat een deel van de telers het geen aantrekkelijk gewas meer vindt (zie hoofdstuk 3 en De Bont et al., 2004 voor een analyse voor Nederland, en Berkhout et al., 2003 voor een EU-brede analyse). De suikerproducent zal eerst willen afwachten wat dat betekent voor het totale aanbod van bieten aan zijn fabriek, alvorens over te gaan tot de verkoop van quotum aan de Commissie. Bovendien zal men willen nagaan in hoeverre het mogelijk is om het productiequotum dat door de 'afhakers' niet meer wordt vol gemaakt, te verdelen over de 'blijvers', om zo toch te komen tot een zo hoog mogelijke benuttinggraad van de verwerkingscapaciteit. Hierdoor zal de opkoopregeling in het eerste jaar van werking waarschijnlijk weinig effectief zijn.

Verlenging quotaregime

Verlenging van het quotumregime tot 2015 geeft de bedrijven de zekerheid dat er tot dat jaar bescherming van de markt is. Het voortbestaan van het quotum als instrument geeft het ook een waarde, ofschoon deze door de prijsverlaging van suiker afneemt.

Besluitvorming in coöperatieve ondernemingen

Er kan in de houding van de fabriek ten aanzien van quotumverkoop aan de Commissie ook een verschil zijn tussen private en coöperatieve bedrijven. Private ondernemingen maken een afweging op basis van de economische resultaten van en perspectief voor de verwerking van bieten. Indien deze ondernemingen besluiten om te stoppen en het quotum aan de Commissie aan te bieden, delen zij hun besluit mee aan de boeren die hen leveren en deze zullen dat moeten accepteren. Het coöperatiebestuur zal echter moeten overleggen met hun leden, die niet alleen zakelijk maar ook emotioneel (vanwege traditie en investeringen in bedrijf) verbonden zijn met de fabriek. De besluitvorming van coöperaties rond de opkoopregeling kan bovendien worden bemoeilijkt als directie en (een deel van) de leden tegengestelde belangen hebben. De besluitvorming in coöperaties neemt daardoor waarschijnlijk meer tijd, waardoor deze bedrijven niet profiteren van de hoogste opkooppremies.

Waar kan opkoopregeling effectief zijn?

Het meest efficiënte deel van de suikerindustrie in EU25 zit in West-Europa (België, Frankrijk, Duitsland, VK, Nederland, EC, 2005). De bedrijven in deze regio zullen

waarschijnlijk voor het overgrote deel ook bij de nieuwe voorstellen voldoende perspectief zien om de productie voort te zetten. De minst efficiënte bedrijven zitten in Noord- en Zuid-Europa en in de nieuwe lidstaten. Het totale A+B-quotum in EU15-landen waar de suikerindustrie als minder competitief wordt beoordeeld (Finland, Zweden, Ierland, Italië, Portugal en Griekenland) is 2,9 miljoen ton (waarvan de helft in Italië). In de 10 nieuwe lidstaten is het suikerquotum bijna 3 miljoen ton groot (waarvan tweederde in Polen). De industrie in deze landen zou kunnen besluiten tot verkoop van (een deel van) hun quotum. Of zij dat doen, hangt af van hun huidige financiële situatie en de mogelijkheden die de bedrijven zien om hun resultaten te verbeteren. Schaalvergroting op telers- en verwerkingsniveau, hogere suikergehaltes in bieten, verbeterde logistiek en modernere verwerking kunnen daar onder meer aan bijdragen.

Een aantal suikerverwerkers uit de EU-15 heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in suikerverwerking in de nieuwe lidstaten en hebben een belangrijk deel van de productiecapaciteit in handen. Volgens een schatting van Rabobank is tweederde van de Poolse productiecapaciteit in buitenlandse handen. Ook in Litouwen (50%), Slowakije (100%), Tsjechië (80%), Slovenië (100%) en Hongarije (100%) domineren de buitenlandse bedrijven (Rabobank, 2004:27). Deze investeringen hebben geleid tot aanzienlijke herstructurering van de suikerverwerking in de nieuwe lidstaten: veel oude fabrieken zijn gesloten en andere zijn gemoderniseerd. Wel was de gemiddelde suikerfabriek in de nieuwe lidstaten in 2004 nog geen 30-40% van de productiecapaciteit die in de EU15. De schaal waarop bedrijven werken, verandert echter snel: zo liet Südzucker - één van de grootste buitenlandse investeerders in de Poolse suikerindustrie - weten dat het 15 fabrieken tot één verwerkingseenheid omsmeedt (Agra Europe, East Europe, december 2004:34) en Danisco zet de bietenverwerking in Litouwen in twee in plaats van drie fabrieken voort (CEE-foodindustry, 17 mei 2005). De concentratie en schaalvergroting gaat dus voort. Of daarbij (al) rendabel wordt geproduceerd, is moeilijk te beoordelen: dat hangt ook van de resultaten op telersniveau af.

Bedrijfsspecifieke informatie ontbreekt om een indicatie te kunnen geven of de suikerindustrie de opkoopregeling van de Commissie aantrekkelijk zou kunnen vinden. Er kan echter een aantal redenen worden genoemd om te vermoeden dat de industrie niet snel zal overgaan tot verkoop van suikerquota. Buitenlandse investeerders domineren de industrie in de nieuwe lidstaten. Zij hebben er de afgelopen jaren veel geïnvesteerd, ook nadat in de zomer van 2004 de Commissie haar hervormingsplannen had gepresenteerd. Daarmee geven zij aan perspectief te zien in de suikersector in de regio en lijkt het onwaarschijnlijk dat ze zich op korte termijn bereid zijn terug te trekken. Ook is er nog ruimte genoeg voor verbetering van de bedrijfsresultaten via schaalvergroting, hogere suikeropbrengsten per ton biet, enz. Dat kost tijd en geld, maar daarvoor lijken de buitenlandse investeerders kapitaalkrchtig genoeg.

4.5 Gevolgen voor suikervervangers en voor suikerverwerkers

Ook van invloed op het evenwicht op de suikermarkt zijn de gevolgen voor producenten van suikervervangers en voor suikergebruikers.

Suikervervangers: isoglucose en inuline

In het juni 2004 voorstel werd het quotum voor de isoglucoseproductie uitgebreid met 300.000 ton van 600.000 ton naar 900.000. Deze uitbreiding van het quotum vinden de producenten van isoglucose veel te gering, omdat zij alleen nog zouden kunnen concurreren met suiker als zij hun productie fors kunnen uitbreiden en door schaalvoordelen kostprijsverlaging kunnen realiseren. In twee opzichten verslechtert het jongste voorstel de positie van de isoglucoseproducenten. Ten eerste stelt de uitbreiding van het isoglucosequotum afhankelijk van de reductie van het suikerquotum: voor elke 100.000 ton suiker die wordt ingeleverd, wordt het isoglucosequotum met 5.000 ton uitgebreid. Om te komen tot de eerder voorgestelde uitbreiding van 300.000 ton isoglucosequotum, moet 6 miljoen ton suiker ofwel bijna een derde van totale quotum moeten worden ingeleverd. Dat lijkt niet erg realistisch. Ten tweede wordt de suikerprijs verder verlaagd, waardoor isoglucose nog minder concurrerend wordt. Afgaande op de huidige prijsverhoudingen zou bij een witsuikerprijs van 385/ton (de voorgestelde referentieprijs) de prijs voor isoglucose niet meer dan 340/ton mogen bedragen om concurrerend te zijn. Dat is beneden de kostprijs (zie Berkhout en Van Berkum, 2005: 26). De productie van isoglucose kan dus bij dit voorstel verdwijnen. Omdat hiermee ook een afzetkanaal voor zetmeel verdwijnt, zijn er ook mogelijke gevolgen voor de zetmeelmarkt (zie Berkhout en Van Berkum, 2005: 27-29). Een sterke verlaging van de suikerprijs heeft ook tot gevolg dat de kosten van productie van fructose uit inuline niet meer kunnen worden goedge maakt, en de inulinestroop-industrie uit de EU verdwijnt.

Suikergebruikers: de sucro-chemische industrie

In Berkhout en Van Berkum (2005:30-31) is gewezen op de negatieve gevolgen van het juni-voorstel voor het gebruik van suiker als basisproduct in de sucrochemische industrie. Met het beperken van de inzet van 'productierestituties' lijkt het jongste voorstel het gebruik van suiker door deze industrie tegen concurrerende prijzen niet te blijven garanderen. Hierdoor kan de omvang van dit afzetkanaal voor suiker geringer worden.

Suikergebruikers: de suikerverwerkende industrie en de consument

Zullen lagere institutionele prijzen voor de suiker worden doorgegeven aan de consument, waardoor deze ook zal worden verleid tot meer consumptie? Waarschijnlijk zullen de consumenten weinig merken van de prijsverlaging: de prijsverlaging wordt niet en slechts in beperkte mate doorgegeven van suikerproducent via suikerverwerker (in frisdrank, snoep, etc.) aan de consument (zie Berkhout en Van Berkum, 2005:35-36). Een toename van de consumptie van suiker in de EU mag dan ook niet worden verwacht.

4.6 Afrondend

De vrijwillige opkoopregeling is aantrekkelijk voor bedrijven die met het vooruitzicht van de drastische institutionele prijsverlaging geen perspectief meer zien in een continuering van de suikerverwerking. Het meest waarschijnlijk zijn die bedrijven te vinden in lidstaten waar de productiekosten relatief hoog zijn, zoals in enkele zuidelijke, noordelijke en de nieuwe lidstaten in het oosten. Bedrijfsspecifieke informatie ontbreekt om aan te geven wie

voor de opkoopregeling zou kunnen kiezen en hoeveel quotum er aan de Commissie onder deze regeling aangeboden zou kunnen worden. De opkoopregeling zou moeten resulteren in een productievermindering van zo'n 5 miljoen ton om marktevenwicht tot stand te brengen. Dit hoofdstuk wijst echter op een groot aantal punten die bijdragen aan de twijfel over de effectiviteit van de opkoopregeling, zeker voor wat betreft de korte termijn. Marktevenwicht realiseren met behulp van de opkoopregeling lijkt dan ook niet haalbaar.

5. Conclusies

Inkomenseffect

De effecten van de voorstellen voor het inkomen van de bietentelers in Nederland kunnen zeer groot zijn wanneer de prijsdaling neerkomt op 30 euro per ton. Maar ook bij een prijsdaling van ruim 18 euro per ton bieten daalt het inkomen al 10% of meer. De grotere bietentelers en de akkerbouwbedrijven in de Veenkoloniën ondergaan, ook in relatieve zin, de sterkste negatieve inkomenseffecten. Naarmate de prijsdaling groter is, zien telers eerder aanleiding tot aanpassing van het bedrijf, waaronder het overgaan op andere teelten.

Teeltperspectief

Indien de marktsituatie voor suiker zodanig verslechtert dat de bietenprijs daadwerkelijk daalt met zo'n 30 euro per ton (circa 60%) tot een kritisch niveau even boven de 20 euro per ton, dan is het voortbestaan van de bietenteelt in Nederland niet verzekerd. De teelt zou dan ongeveer even of zelfs minder aantrekkelijk zijn als de graanteelt. Volgens de studies in opdracht van de Europese Commissie ligt het break-even punt voor onder meer Nederland rond de 25 euro per ton.

Marktvooruitzicht

De voorgestelde quotumopkoopregeling, zo laat de analyse zien, zal waarschijnlijk onvoldoende effectief zijn om het gewenste effect voor de markt te sorteren. De productie in de EU zou wel eens te ruim kunnen blijven in relatie tot de internationale verplichtingen die de EU heeft in WTO-verband en ten opzichte van ACP-, EBA- en Balkanlanden. Op kortere termijn kan dat inhouden dat de Europese Commissie quotumsuiker (A en B) moet declasseren tot C-suiker. Op langere termijn kan het noodzaken tot een verlaging van de quota.

Literatuur

Agra Europe, *Siidzucker to consolidate Polish sugar plants*. AE East Europe, December 2005.

Agra Facts, *sugar impact studies*, 10/06/05.

Berkhout, P., S. van Berkum, J.F.M. Helming, M. Lips en J.C.M. van Meijl, *Herziening van de suikermarktordening? Mogelijke gevolgen voor Nederland en de EU*. Rapport 6.03.13. LEI, Den Haag, 2003.

Berkhout, P. en S. van Berkum, *Hervorming suikermarktordening – gevolgen voor suikerproducenten, suikerverwerkers en de (sucro-)chemische industrie*. Rapport 6.05.15. LEI, Den Haag, augustus 2005.

Berkum, S. van, P. Roza en F.W. van Tongeren, *Impact of EU sugar reform on developing countries*. Rapport 6.05.? LEI, Den Haag, 2005.

Bont, C.J.A.M de, W.H. Everdingen en J.H de Jager, *Hervorming EU suikerbeleid. Gevolgen voor de Nederlandse landbouw van de Mededeling van de Europese Commissie, Juli 2004*. Rapport 6.04.13. LEI, Den Haag, 2004a.

Bont, C.J.A.M de, J.H. de Jager, B. Koole en M.G.A. van Leeuwen, *Suikerbeleid, Vergelijking Oxfam en EU-voorstellen*, Rapport 6.04.18. LEI, Den Haag, 2004b.

CEE-foodindustry.com (2005). *Danish sugar giant to wind up beet operation*. 17/05/2005.

EC, *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament accomplishing a sustainable agricultural model for Europe through the reformed CAP – sugar sector reform*. COM(2004) 499 final. Background Note 1 plus addendum. Brussel, 2004.

EC, *Update of the impact Assessment {SEC (2003) 1022} on the sugar sector*. 2005.

Rabobank, *The new EU. Outlook for farmers, processors and traders*. Rabobank, Utrecht, 2004.

Smit, A.B. et al., *Ondernemer met bedrijfstoelagen. Een hele verandering?* Conceptrapport. LEI, Den Haag, augustus 2005

Bijlage 1. Tabellen effecten hervorming suikerbeleid naar type, gebied en bedrijfsomvang in Nederland

Tabel B1.1 Effecten hervorming suikerbeleid naar regio bij 18,6 euro prijsdaling

	Akkerbouwbedrijven					Overige suikerbieten	Melkvee- bedrijven	Overig landbouw	Landbouw > 16 ege	Klein bedrijf <16 ege
	Noord	Centraal	Zuid-west	Veenkoloniën	overige regio's					
<i>Structuur (2003):</i>										
Aantal bedrijven	995	1.900	2.514	1.509	1.832	4.962	20.802	17.092	51.606	17.973
Ha bieten x 1.000 ha	9,3	16,4	18,6	15,3	10,1	27,0	0,0	0,0	96,8	3,1
<i>Per bedrijf:</i>										
Ha cultuurgrond	70,33	47,61	50,39	59,74	36,62	43,47	37,63	16,17	33,32	5,44
Nge	102	84	73	72	48	118	94	65	83	7
Ha suikerbieten	9,4	8,6	7,4	10,2	5,5	5,5	0,0	0,0	1,9	0,2
Ton suikerbieten per ha	58	69,5	60,5	56	60	59	0	0	60	60
Opbrengst suikerbieten in €/ha	3.120	3.450	2.940	2.750	2.860	2.810	0	0	2.923	2.810
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-03 (A) a)	63,8	38,2	30,9	15,2	36,2	28,5	37,2	17,2	31,6	
Ha suikerbieten 2007 b)	9,4	8,6	7,4	10,2	5,5	5,5	0,0	0,0	1,9	0,2
<i>Effect suikerhervorming x 1.000 euro</i>										
Prijsdaling (-)	10,8	11,0	8,0	10,3	5,9	5,7	0,0	0,0	2,1	0,2
Premie (+)	6,5	7,2	5,4	6,8	4,0	3,9	0,0	0,0	1,4	0,1
Korting door degressie (-) c)	0,8	0,4	0,4	0,9	0,3	0,6	0,6	0,2	0,5	0,0
Korting door modulatie (-) c)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Totaal effect (B)	-5,3	-4,5	-3,3	-4,7	-2,3	-2,6	0,0	0,0	-0,9	-0,1
Idem euro per ha suikerbieten	-568	-525	-449	-462	-421	-476	0	0	-480	-368
Idem in % van gezinsinkomen uit bedrijf	-8	-12	-11	-31	-6	-9	0	0	-3	
Gezinsinkomen uit bedrijf 2007 (A-B)	58,5	33,6	27,5	10,5	33,8	25,9	37,2	17,2	30,7	

Tabel B1.2 Verdeling effecten hervorming suikerbeleid naar regio bij 18,6 euro prijsdaling

	Akkerbouwbedrijven					Overige suikerbieten	Melkvee- bedrijven	Overig landbouw	Landbouw > 16 ege	Klein bedrijf	
	Noord	Centraal	Zuid-west	Veen- koloniën	overige regio's					<16 ege	<16 ege
<i>Procentuele verdeling bedrijven naar effect hervorming suikerbeleid</i>											
<-15.000 euro	3	2	1	3	1	0	0	0	0	0	0
-15.000 - -10.000 euro	7	4	2	6	1	1	0	0	1	0	0
-10.000 - -5.000 euro	36	28	14	27	9	8	0	0	3	0	0
>-5.000 - -1.000 euro	42	54	70	47	51	73	0	0	12	2	2
>-1.000 euro tot 0 euro	1	1	6	2	7	17	0	0	2	7	7
Geen effect	11	11	7	15	30	0	100	100	82	92	92
<i>Algemeen GLB hervorming x 1.000 euro</i>											
Totaal hectare/dier premies (incl. bieten)	25,0	12,7	13,3	29,9	10,9	20,4	20,9	6,5	15,4	1,2	1,2
W.v. gewastoeslagen	24,7	12,5	12,9	29,5	10,3	10,1	2,5	1,4	5,3	0,7	0,7
dierpremies	0,3	0,1	0,4	0,4	0,5	10,3	18,4	5,1	10,1	0,5	0,5
Korting totaal	1,8	0,8	0,8	2,2	0,6	1,4	1,4	0,4	1,0	0,0	0,0

a) Na aftrek effect zuivelhervorming (5.000 euro); b) Bij gelijkblijvende opbrengsten; c) 5% boven de 5.000 euro en 3% over gehele toeslag (degressie).

Tabel B1.3 Effecten hervorming suikerbeleid naar omvang suikerbietenenteelt bij 18,6 euro prijsdaling

	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	> 20 ha	Totaal
<i>Structuur (2003):</i>					
Aantal bedrijven	7.058	4.549	2.415	604	14.626
Ha bieten x 1.000 ha	19,4	32,3	32,4	18,7	102,8
<i>Per bedrijf:</i>					
Ha cultuurgrond	23,98	45,58	74,69	157,28	44,58
Nge	63	94	133	255	92
Ha suikerbieten	2,8	7,1	13,4	31,0	7,0
Ton suikerbieten per ha	59,84	60,8	60,9	60,07	60,33
Opbrengst suikerbieten in €/ha	2.864	2.968	3.001	2.957	2.923
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-03 (A) a)	18,9	35,3	54,3	76,5	31,7
Ha suikerbieten 2007 b)	2,8	7,1	13,4	31,0	7,0
<i>Effect suikerhervorming x 1.000 euro</i>					
Prijsdaling (-)	2,9	7,8	14,9	33,9	7,7
Premie (+)	2,0	5,2	9,8	22,3	5,1
Korting door degressie (-) c)	0,3	0,5	0,8	1,9	0,5
Korting door modulatie (-) c)	0,1	0,3	0,5	1,1	0,2
Totaal effect (B)	-1,3	-3,4	-6,4	-14,5	-3,3
Idem euro per ha suikerbieten	-475	-475	-478	-468	-475
Idem in % van gezinsinkomen uit bedrijf	-7	-10	-12	-19	-11
Gezinsinkomen uit bedrijf 2007 (A-B)	17,6	31,9	47,9	62,0	28,3

Tabel B1.4 Verdeling effecten hervorming suikerbeleid naar omvang suikerbietenteelt bij 18,6 euro prijsdaling

	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	> 20 ha	Totaal
<i>Procentuele verdeling bedrijven naar effect hervorming suikerbeleid</i>					
<-15.000 euro	0	0	0	27	1
-15.000 - -10.000 euro	0	0	2	52	3
-10.000 - -5.000 euro	0	4	81	21	15
>-5.000 - -1.000 euro	62	96	17	0	63
>-1.000 euro tot 0 euro	38	0	0	0	18
Geen effect	0	0	0	0	0
<i>Algemeen GLB hervorming x 1.000 euro</i>					
Totaal hectare/dier premies (incl. bieten)	9,7	16,7	27,6	61,9	17,0
W.v. gewastoeslagen	5,7	13,1	24,5	58,5	13,3
dierpremies	4,0	3,6	3,0	3,4	3,7
Korting totaal	0,6	1,1	2,0	4,7	1,1

a) Na aftrek effect zuivelhervorming (5.000 euro); b) Bij gelijkblijvende opbrengsten; c) 5% boven de 5.000 euro en 3% over gehele toeslag (degressie).

Tabel B1.5 Effecten hervorming suikerbeleid naar regio bij 30 euro prijsdaling

	Akkerbouwbedrijven					Overige suikerbieten	Melkvee- bedrijven	Overig landbouw	Landbouw > 16 ege	Klein bedrijf	
	Noord	Centraal	Zuid-west	Veenkoloniën	overige regio's					<16 ege	<16 ege
<i>Structuur (2003):</i>											
Aantal bedrijven	995	1.900	2.514	1.509	1.832	4.962	20.802	17.092	51.606	17.973	
Ha bieten x 1.000 ha	9,3	16,4	18,6	15,3	10,1	27,0	0,0	0,0	96,8	3,1	
<i>Per bedrijf:</i>											
Ha cultuurgrond	70,33	47,61	50,39	59,74	36,62	43,47	37,63	16,17	33,32	5,44	
Nge	102	84	73	72	48	118	94	65	83	7	
Ha suikerbieten	9,4	8,6	7,4	10,2	5,5	5,5	0,0	0,0	1,9	0,2	
Ton suikerbieten per ha	58	69,5	60,5	56	60	59	0	0	60	60	
Opbrengst suikerbieten in €/ha	3.120	3.450	2.940	2.750	2.860	2.810	0	0	2.923	2.810	
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-03 (A) a)	63,8	38,2	30,9	15,2	36,2	28,5	37,2	17,2	31,6		
Ha suikerbieten 2007 b)	9,4	8,6	7,4	10,2	5,5	5,5	0,0	0,0	1,9	0,2	
<i>Effect suikerhervorming x 1.000 euro</i>											
Prijsdaling (-)	17,6	17,9	13,0	16,8	9,5	9,2	0,0	0,0	3,3	0,3	
Premie (+)	6,5	7,2	5,4	6,8	4,0	3,9	0,0	0,0	1,4	0,1	
Korting door degressie (-) c)	0,8	0,4	0,4	0,9	0,3	0,6	0,6	0,2	0,5	0,0	
Korting door modulatie (-) c)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	
Totaal effect (B)	-12,1	-11,4	-8,3	-11,1	-6,0	-6,1	0,0	0,0	-2,2	-0,2	
Idem euro per ha suikerbieten	-1.285	-1.319	-1.126	-1.095	-1.079	-1.123	0	0	-1.163	-1.015	
Idem in % van gezinsinkomen uit bedrijf	-19	-30	-27	-73	-16	-21	0	0	-7		
Gezinsinkomen uit bedrijf 2007 (A-B)	51,8	26,8	22,5	4,1	30,2	22,3	37,2	17,2	29,4		

Tabel B1.6 Verdeling effecten hervorming suikerbeleid naar regio bij 30 euro prijsdaling

	Akkerbouwbedrijven					Overige suikerbieten bedrijven	Melkvee- bedrijven	Overig landbouw	Landbouw > 16 ege	Klein bedrijf	
	Noord	Centraal	Zuid-west	Veen- koloniën	overige regio's					> 16 ege	<16 ege
<i>Procentuele verdeling bedrijven naar effect hervorming suikerbeleid</i>											
<-15.000 euro	29	24	11	25	8	6	0	0	3	0	
-15.000 - -10.000 euro	24	25	17	18	10	9	0	0	3	0	
-10.000 - -5.000 euro	28	32	39	27	24	31	0	0	6	0	
>-5.000 - -1.000 euro	8	9	27	15	28	53	0	0	6	7	
>-1.000 euro tot 0 euro	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
Geen effect	11	11	7	15	30	0	100	100	82	92	
<i>Algemeen GLB hervorming x 1.000 euro</i>											
Totaal hectare/dier premies (incl. bieten)	25,0	12,7	13,3	29,9	10,9	20,4	20,9	6,5	15,4	1,2	
w.v. gewastoeslagen	24,7	12,5	12,9	29,5	10,3	10,1	2,5	1,4	5,3	0,7	
dierpremies	0,3	0,1	0,4	0,4	0,5	10,3	18,4	5,1	10,1	0,5	
Korting totaal	1,8	0,8	0,8	2,2	0,6	1,4	1,4	0,4	1,0	0,0	

a) Na aftrek effect zuivelhervorming (5.000 euro); b) Bij gelijkblijvende opbrengsten; c) 5% boven de 5.000 euro en 3% over gehele toeslag (degressie).

Tabel B1.7 Effecten hervorming suikerbeleid naar omvang suikerbieten teelt bij 30 euro prijsdaling

	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	> 20 ha	Totaal
<i>Structuur (2003):</i>					
Aantal bedrijven	7.058	4.549	2.415	604	14.626
Ha bieten x 1.000 ha	19,4	32,3	32,4	18,7	102,8
<i>Per bedrijf:</i>					
Ha cultuurgrond	23,98	45,58	74,69	157,28	44,58
Nge	63	94	133	255	92
Ha suikerbieten	2,8	7,1	13,4	31,0	7,0
Ton suikerbieten per ha	59,84	60,8	60,9	60,07	60,33
Opbrengst suikerbieten in €/ha	2.864	2.968	3.001	2.957	2.923
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-03 (A) a)	18,9	35,3	54,3	76,5	31,7
Ha suikerbieten 2007 b)	2,8	7,1	13,4	31,0	7,0
<i>Effect suikerhervorming x 1.000 euro</i>					
Prijsdaling (-)	4,7	12,7	24,1	54,9	12,5
Premie (+)	2,0	5,2	9,8	22,3	5,1
Korting door degressie (-) c)	0,3	0,5	0,8	1,9	0,5
Korting door modulatie (-) c)	0,1	0,3	0,5	1,1	0,2
Totaal effect (B)	-3,1	-8,2	-15,7	-35,6	-8,1
Idem euro per ha suikerbieten	-1.137	-1.159	-1.168	-1.147	-1.155
Idem in % van gezinsinkomen uit bedrijf	-17	-23	-29	-46	-26
Gezinsinkomen uit bedrijf 2007 (A-B)	15,7	27,0	38,6	41,0	23,5

Tabel B1.8 Verdeling effecten hervorming suikerbeleid naar omvang suikerbietenteelt bij 30 euro prijsdaling

	< 5 ha	5-10 ha	10-20 ha	> 20 ha	Totaal
<i>Procentuele verdeling bedrijven naar effect hervorming suikerbeleid</i>					
<-15.000 euro	0	0	51	100	13
-15.000 - -10.000 euro	0	19	49	0	14
-10.000 - -5.000 euro	11	80	0	0	30
>-5.000 - -1.000 euro	84	0	0	0	41
>-1.000 euro tot 0 euro	4	0	0	0	2
Geen effect	0	0	0	0	0
<i>Algemeen GLB hervorming x 1.000 euro</i>					
Totaal hectare/dier premies (incl. bieten)	9,7	16,7	27,6	61,9	17,0
Waarvan gewastoeslagen	5,7	13,1	24,5	58,5	13,3
dierpremies	4,0	3,6	3,0	3,4	3,7
Korting totaal	0,6	1,1	2,0	4,7	1,1

a) Na aftrek effect zuivelhervorming (5.000 euro); b) Bij gelijkblijvende opbrengsten; c) 5% boven de 5.000 euro en 3% over gehele toeslag (degressie).